

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 08470

DOS SHTRIKL

Guy de Maupassant

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

1041

גויז דע מאַפּאָסאָן

דאָס שמריקל

און אנדערע דערציילונגען

פון פראַנצויזיש: מ. טיזנמאַן

פאַרלאַג, קינדער־פֿרײַנד, וואַרשע 1938

Printed in Poland

~~~~~  
GUIDE MOPASAN  
DOSZTRYKL

„Kinder-Frajnd“ Warszawa 1938

זעצערײַ ה. גלאַנץ, פּורטאַנאָדזשקע 28 ה. 25

Druk. „Renoma“, W rszawa

~~~~~

1 וי דע מאַפּאָסאַן (1850-1893) געהערט צו די בעסטע דער-
ציילער פון דער פראַנצויזישער ליטעראַטור. ער שרײַבט
קורץ, טרעפּלעך און קלאַר. ער קלײַבט זיך נישט אויס קיין
איבערמענטלעכע, פּילאָזאָפּישע טעמעס - ער אַפּסערװירט דאָס
טאַנטעגלעכע לעבן און באַשרײַבט דאָס װאָס ער זעט. ער
קלײַבט זיך נישט אויס קיין העלדן פון ריכטע סביבות, פאַר-
קערט ער האָט דווקא ליב צו דערציילן װעגן לעבן פון פּראַסטן
מענטשן: דעם באַאַמטן, דעם פּישפּאַנגער, דעם פּױער, דעם בעל
מלאכה.

אין זײַנע פּילצאַליקע דערציילונגען באַרירט מאַפּאָסאַן
אַלע געפּילן פון מענטשן, אין דער ערשטער רײַ דאָס שטאַרקע
געפּיל פון ליבע.

די דריי דערציילונגען, װאָס מיר גיבן איצט איבער דעם
דעם יונגן לײַענער, זענען זײַער באַראַקטעריסטיש פאַר מאַפּאָ-
סאַנס אַרט שרײַבן.

זײַן סטיל איז אין די דערציילונגען קלאַר, קורץ און
זאַכלעך. די קלײַנע געשעענישן פאַרוואַנדלען זיך אין גרוי-
סע טראַגעדיעס און זענען אונדז אַזױ נאַענט, אַז אונדז דאַכט זיך,
אַז זײ טרעפן ממש אין אונדזער נאַענטסטער סביבה.

אַן אומשולדיקער פּױער װאָס פּאַלט אַ קרבן פון אַ
פּאַלשן בילבול, אַ יונגע פרוי פון אַן אַרעמען באַאַמטן װאָס
לעבט איבער אַ שרעקלעכע טראַגעדיע בלויו צוליב איר אימ-
שולדיקן װעלן צו זײַן גלעך מיט אנדערע ריכערע פרויען
און צום סוף די צוויי שטילסטע און טראַגישסטע געשטאַלטן -
סאַװאַזש און מאַריסאַ - די פאַרברענטע פּישבאַפּערס װאָס זע-
נען אַבער גלייכצײטיק גרויסע פּראַנצויזישע פּאַטריאַטן.

אַט די קלײַנע טראַגעדיעס װאָס קענען אַ מענטשן איינ-
ברעכן, אַט די געװײנלעך אומבאַמערקטע גרוילן פון טאַנטעג-
לעבן לעבן - זײ האָט צום ליבסטן אויפגעבאַפּט דאָס װאַכע
אויג פון מאַפּאָסאַן דעם קינסטלער און מיט זײַן קלאַרער און
לייכטער פּענער אונדז איבערגעגעבן.

דאס שטריקל

איבער אלע וועגן, וואָס פירן צו גאָדערוויל, האָבן זיך גע-
שלעפט פויערים מיט זייערע וויבער אין דער שטאָט אַרײַן צום
יאַריד. די מענער זענען געגאַנגען מיט רוֹיקע טריט. בײַ יעדער
באַוועגונג פון זייערע גראַבע לאַנגע פיס, וואָס זענען דעפאַמירט
געוואָרן פון די פאַרשידענע שווערע אַרבעטן, פון די אלע שווערע
און פאַרמאַטערנדיקע דאַרפישע האַרעוואַניעס, האָבן זייערע קערפערס
זיך נאָכגעגעבן אויף פאַרויס, זייערע בלאַע בלוועס, אַנגעקראַכ-
מאַליעטע און גלאַנציקע ווי לאַקיר, באַזוימטע אַרום האַלדז און די
הענט מיט אַ קליינעם מוסטער פון ווייסן פאַדעם, אויפגעבלאָזענע
אַרום זייערע ביינערדיקע ברוסטקאָסטנס, האָבן אויסגעזען ווי באַ-
לאַנגען, וואָס זענען גרייט צום אַפפליען מיט אַרויסשטאַרצנדיקע קעפ
און צו פאַר הענט און פיס.

אייניקע פון זיי האָבן געשלעפט פאַר אַ שטריקל אַ קו אַדער
אַ קעלבל. די פויערטעס זענען נאָכגעגאַנגען פון הינטן און מיט
באַבלעטערטע צווייגלעך געשמיסן די בהמות און זיי צוגעאייילט צום
גיין. זיי האָבן געטראָגן אויף די אַרעמס ברייטע קיישלעך, וואָס
פון זיי האָבן אַרויסגעשטעקט קעפ פון קאַטשקעס און הינער. זיי
זענען געגאַנגען מיט גיכערע און קירצערע טריט פון זייערע מע-
נער. זייערע דאַרע שלאַנקע געשטאַלטן זענען געווען איינגעהילט
אין געפאַסטע קליינע שאַלן, וואָס זענען געווען פאַרשפיליעט אויף
זייערע פלאַכע ברוסטן. די האַר זענען געווען פאַרדעקט אין אַ
ווייס קאַפטיבל מיט אַ טראַלד אויפן שפיץ.
הינטער זיי איז געפאַרן אַ לייטערוואַגן, שטאַרק טרייסלענדי-

דיק צוויי מענער, וואָס זענען געזעסן נעבן אַנאַנדער און איין פרוי, אַ ביסל טיפער אין וואָגן, וואָס האָט זיך אָנגעהאַלטן אין לייטער, כדי אָפצושוואַכן די האַרטע קלעפּ.

אויפן מאַרק אין גאָדערוויל איז געווען אַ גרויסער עולם, אַ מענגע מענטשן און בהמות אויסגעמישט. הערנער פון אַקסן הויכע היט מיט לאַנגע ראַנדן פון די רייכע פויערים און די הויכע טשעפּקעס פון די פויערטעס האָבן זיך אַרויסגעוויבן איבער דער גאַנצער מענטשן-מאַסע. די הילכיקע, קוויטשיקע און שפיציקע קולות האָבן געשאפן אַ ווילדן דורכאַנאַנדיקן לייאַרעם, וואָס איז אַפט געוואָרן איבערגעריסן פון אַ געזונטן פריילעכן געלעכטער, וואָס האָט זיך אַרויסגעריסן פון אַ שטאַרקער פויערישער ברוסט, אַדער פון אַ לאַנגן מעקען פון אַ קי, וואָס איז צוגעבינדן געווען צום מויער פון אַ הויז.

פעטער האַשקאַרן פון דאָרף ברעאַטע איז אַקאַרשט אָנגע-קומען קיין גאָדערוויל און זיך געלאָזט צום מאַרק. מיט אַ מאַל האָט ער דערזען אויף דער ערד אַ שטיקל שטריקל. פעטער האָט-קאַרן איז געווען אַ קאַרגער, אַזוי ווי אַלע נאַרמאַנדישע פויערים, האָט ער געטראַכט, אַז ס'איז כדאי דאָס שטריקל אויפצוהייבן. עס קען צו נויץ קומען. ער האָט זיך מיט גרויס מי איינגעבויגן וואָרעם ער האָט געליטן פון רעוומאַטיזם. ער האָט אויפגעוויבן פון דער ערד אַ שטיקל דין שטריקל און גענומען עס זאָרגעוודיק אויפוויקלען. אין דעם מאַמענט האָט ער באַמערקט דעם רימער מאַלאַנדען, וואָס איז געשטאַנען אויפן שוועל פון זיין הויז און אים אָנגעקוקט. זיי האָבן אַ מאַל געהאַט צווישן זיך אַ סיכסוך וועגן עפעס אַ זאַטל און זיי זענען געבליבן ברוגז צווישן זיך און יעדער האָט געוואַרט אויף נקמה. האַשקאַרן האָט זיך פאַרשעמט. וואָס זיין שונא האָט אים געזען, ווי ער האָט געזוכט אין בלאַטע

א שטיקל שטריקל. ער האט גיך באהאלטן זיין געפינס הינטער
דער בלוזע, דערנאך אין דער הויזן-קעשענע. דערנאך האט ער
געמאכט זיך זוכנדיק נאך עפעס א זאך אויף דער ערד, וואס איז
גאר נישט געווען און האט זיך געלאזט גיין צום מארק מיט אן
אויסגעשטרעקטן קאפ פארויס אין אינגעבויגן אין צווייען פון
וועגן דעם ווייטיק.

ער איז באלד פארשוונדן געווארן אין דער ליארעמענדיקער
מענטשן-מאסע, וואס איז פארקאכט געווען אין אומענדלעכן האנדל-
וואנדל. די פויערים האבן אויסגעטאפט אלע קי, אוועקגעגאנגען,
צוריקגעקומען, נישט געקענט זיך דעצידירן, שטענדיק מיט דער
איביקער מורא, אז זיי קענען ווערן אפגענארט. זיי האבן נישט
דערוועגט זיך צו באשליסן, נאכגעפארשט יעדן בליק פון פאר-
קויפער און געזוכט אן אויפהער צו געפינען עפעס א שווינדל בנים
פארקויפער אדער א פעלער בני דער בהמה.

די פויערטעס האבן אוועקגעשטעלט אויף דער ערד נעבן זיי-
ערע פיס גרויסע קיישלעך, ארויסגעשלעפט פון דארט די עופות,
וואס האבן זיך איצט געוואלגערט אויף דער ערד מיט געבונדענע
פיסלעך, אויפגעריסענע אויגן און רויטע קאמען.

זיי האבן אויסגעהערט די געמאכטע פארשלאגן, אליין מיט
אן ערנסטער מינע אנגערופן זייערע אייגענע פרייזן, אדער פלוז-
לונג, ווען זיי האבן באשלאסן אנצונעמען דעם פארגעלייגטן פרייז,
נאכגעשריגן דעם קונה, וואס האט זיך שוין דערווייטערט:

— געמאכט, פעטער אנטים! כגיב אוועק!

שפעטער האט דער מארק זיך גענומען פאמעלעך אויסליי-
דיקן. דער קירכנבלאק האט געקלונגען מיטאגצייט. די, וואס
האבן געווינט ווייטער פון דאנען, זענען זיך צעגאנגען איבער די
שענקען.

ביי זשורדענען איז דער גרויסער זאל געווען פול מיט געסט.

די גאנצע אַריסטאָקראַטיע פון דעם קרייז האָט געגעסן ביים פעטער זשורדען, אַ שענקער און פּערדהענדלער, אַ כּיטרער יונג וואָס האָט פאַרמאַגט אַ סך טאַלערס.

די טעלערס מיט די געריכטן, די קריגלעך מיט געלן וויין זענען געקומען און גיך געוואָרן אויסגעליידיקט. יעדער האָט דער- ציילט זינס אַ געשיכטע וועגן קויפן און פאַרקויפן. מען האָט זיך דערציילט ניס וועגן שניט.

פּלוצלונג האָט זיך צעפּויקט אין דרויסן פאַרן הויז אַ פּויק. אַלע, הויך עטלעכע גלייכגילטיקע פּויערים, זענען באַלד אויפגע- שפרונגען פון די ערטער און געלאָפן צו דער טיר, צו די פענצ- טער, מיט אַ נאָך פול מויל און אַ סערוועטל אין דער האַנט.

ווען דער פּויקער האָט געענדיקט פּויקן, האָט ער מיט אַ טרוקענער שטים אויסגערופן זאַצן און זיי אַקצענטירט נישט דאַרט, וווּ מען האָט געדאַרפט:

— מען לאָזט וויסן די אייגנווינער פון גאַדערוויל און באַזונדער אַלע — פּערזאָנען וואָס געפינען זיך אויפן יאַרד, אַז היינט אין דער פרי איז אויפן וועג פון בעזעוויל — צווישן ניין און צען אַ זייגער, פאַרלוירן געוואָרן אַ פאַרטפּעל פון שוואַרצן לעדער, וואָס האָט געהאַט אין זיך פינף הונדערט פראַנק און געשעפטלעכע דאַקומענטן. מען ווערט געבעטן אָפּ- צוטראַגן זיי — אין מאַגיסטראַט אַרײַן תּיכּף ומיד, אַדער צום פעטער פאַרטינע הילברעק, פון מאַנעוויל. די באַלוינונג באַטרעפט צוואַנציק פראַנק.

נאָך דעם איז דער מאַן מיט דער פּויק אוועק. מען האָט נאָך איין

מאָל געהערט פון דער ווייטנס די טויבע קלעפ פון דער פויק,
און דעם אַפקלאַנג פון דעם פויקערס שטים.

די פויערים האָבן גענומען רעדן וועגן דעם געשעעניש און
שאַצן די שאַנסן, וואָס ס'האָט געהאַט פעטער הולברעק, צי וועט
ער יאָ צי נישט געפינען זײַן פאַרטפּעל.
די סעודה האָט זיך געענדיקט.

ווען מען האָט שוין געהאַט אויסגעטרונקען די קאָוע, האָט
זיך אויף דער שוועל באַוווּן דער שטעטלדיקער זשאַנדאַר.
— פעטער האַשקאַרן פון ברעאַטע איז דאָ דאָ? — האָט
ער געפרעגט.

פעטער האַשקאַרן, וואָס איז געזעסן ביים עק פון טיש,
האָט זיך אָפּגערוּפּן:
— אַטאָ בין איך.

און דער זשאַנדאַר האָט ווייטער אַזוי געזאָגט:
— פעטער האַשקאַרן, איר וועט אַזוי גוט זײַן און מיטגיין
מיט מיר אין מאַגיסטראַט אַרײַן. דער הער בירגערמייסטער וויל
מיט אײַך שמועסן.

איבערראַשט און באַאומרויקט, האָט דער פויער מיט
אײַן זופּ אויסגעטרונקען זײַן קלײַן גלאַז, זיך אױפּגעהויבן
נאָך מער אײַנגעבוּגן ווי אין דער פּרי, וואָרעם די ערשטע טריט
נאָך יעדן אָפּרו פּלעגן אים שטענדיק אַנקומען באַזונדער שווער,
און ער האָט זיך געלאָזט אין וועג אַרײַן, נישט אויפהערנדיק צו
רעדן דורך אַנאַנד:

— אַטאָ בין איך. אַטאָ בין איך.
און ער איז אַוועק הינטערן זשאַנדאַר.
דער בירגערמייסטער האָט שוין געוואַרט אויף אים, זיצנ-
דיק אין זײַן פּאַטעל. ער איז געווען דער נאַטאַר פון דער געגנט

א הויכער דיקער מאן וואָס האָט זיך באַנוצט מיט פאַמפּאַסטישע פּראָזעס.

— פעטער האָשקאַרן! — האָט ער געזאָגט. — מען האָט געזען היינט אין דער פּרי, ווי איר האָט אויפגעהויבן אויפן שאַ-סיי פון בעזעוויל דעם פּאַרטפּעל, וואָס דער פעטער הילברעק פון מאַנעוויל האָט פאַרלוירן.

דער איבערראַשטער פּויער האָט אָנגעקוקט דעם בירגער-מיסטער מיט אַ דערשראָקענעם בליק פון בלויון געדאַנק, אַז זאָ פאַרראַכט קען פאַלן אויף אים, און ער האָט אים נישט פאַרשטאַנען.

— איך, איך האָב אויפגעהויבן דעם פּאַרטאַפּעל?

— יאָ, איר טאַקע.

— ערנוואַרט, כ'האַב קיין אַנונג נישט פון דעם.

— מען האָט אַיך געזען.

— מ'האַט מיך געזען, מיך? ווער האָט מיך דאָס געזען?

— פעטער מאַלאַנדען דער רימער.

איצט האָט דער פּויער זיך אין אַלץ דערמאַנט, ער האָט

פאַרשטאַנען און איז רויט געוואָרן פון צאַרן.

— אַהאָ! — האָט ער אויסגערופּן. — ער האָט מיך געזען,

דער גראַבער יונג! ער האָט מיך געזען אויפהייבן דאָס שטריקל.

נאָט עס אַיך, הער בירגערמיסטער!

ער האָט אַרײַנגעשטעקט די האַנט אין דער טיפּער קעשענע

אַרײַן און אַרויסגעצויגן פון דאָרט אַ שטיקל שטריקל.

אַבער דער בירגערמיסטער האָט נישט געגלייבט און גע-

שאַקלט מיטן קאַפּ.

— איר וועט דאָך מיר נישט אַינברעדן, פעטער האָשקאַרן.

אז דער פעטער מאלאנדען, וואָס איז אַ באַגלויבטער מענטש
זאָל אַ שטריקל אָננעמען פאַר אַ פאַרטפעל.

דער דערשראָקענער פּויער האָט אויסגעשטרעקט אַ האַנט
אין דער הייך און זיך געשווירן:

— כ'שווער ביי גאָט, אַז ס'איז הייליקער אמת, הער ביר-
גערמיסטער! אַט וואָס, איך זאָל אַזוי לעבן און געזונט זיין, זאָג
איך.

דער בירגערמיסטער האָט זיך אָפּגערוּפּן:

— נאָך דעם ווי איר האָט אויפּגעהויבן די זאך, האָט איר,
נאָך אליין געזוכט אין דער בלאַטע, טאַמער איז אַרויסגעפאַלן
פון אים אַ געלטשטיקל.

דער פּויער האָט אויס אויפּרעגונג אַזש דאָס לשון פאַר-
לירן.

— ווי קען מען דאָס !... ווי קען מען דאָס... אַזאָ ליגן זאָגן
אומצוברענגען און ערלעכן מענטשן ! ווי קען מען דאָס !...
ער האָט אומזיסט פּראַטעסטירט, מען האָט אים נישט גע-
גלייבט.

מען האָט אים קאָנפּראַנטירט מיט פעטער מאלאנדען און
דער לעצטער האָט אונטערגעהאַלטן זיין דערקלערונג. זיי האָבן
זיך ביידע געשווירן מער ווי אַ שעה צייט. מען האָט, אויף זיין
אייגענער פּאָדערונג, באַזוכט דעם פעטער האַשקאַרן און מען
האָט גאָר נישט געפונען.

צום סוף האָט דער בירגערמיסטער, שטאַרק צווייפלענדיק
אין דער גאַנצער זאך, אָפּגעלאָזט האַשקאַרנען און אָנגעזאָגט, ער
זאָל אַנקלאָגן אין געריכט און פּאָדערן זיין רעכט.

דאָס נײַס איז זיך דערווייל צעגאַנגען איבער דער אומ-
געגנט. בײַם אַרויסגיין פון מאַגיסטראַט האָבן מענטשן דעם אַלטן

אַרומגערינגלט און אויסגעפרעגט מיט ערנסטער אָדער פּוּסטער
ניגער, אַבער אַן שום אויפּרעגונג. און ער האָט אַלעמען דער-
צײַלט די מעשה מיטן שטריקל. מען האָט אים נישט געגלייבט
און געלאַכט.

ער איז אַוועק. אויפן וועג האָבן מענטשן אים אָפּגעשטעלט
ער אַליין האָט אויך אָפּגעשטעלט זײַנע באַקאַנטע און פון סײַ
אַנגעהויבן אַן אַן עק צו דערצײלן זײַן געשיכטע, ווי אזוי ער האָט
פּראָטעסטירט קעגן דער באַשולדיקונג, און ער האָט איבערגעדרייט
די קעשענעס און געוויון, אז ער האָט אין זײַ גאָר נישט.

און מענטשן האָבן אים געזאָגט :

— אַלטער שלײַמוזל, גײ, גײ!

אים האָט עס פּאַרדראָסן און געוואַלדיק אויפּגערעגט, אַלץ
אין אים האָט געקאַכט פון פּאַרצווייפּלונג, וואָס מען גלייבט אים
נישט און וואָס ער ווייסט נישט וואָס צו טון און ער האָט גע-
האַלטן אין איין איבערדערצײלן די געשיכטע.

די נאַכט איז צוגעפּאַלן. ער האָט געמוזט פּאַרן אַהיים. ער
איז געפּאַרן צוזאַמען מיט זײַנע דרײַ שכנים. ער האָט זײַ געוויון
דאָס אָרט, וווּ ער האָט אויפּגעהויבן דאָס שטריקל און דעם גאַנצן
וועג האָט ער נישט אויפּגעהערט צו דערצײלן וועגן זײַן פּאַסירונג,
דעם גאַנצן אָונט איז ער אַרומגעגאַנגען איבער אַלע אײַנע-
ווײַנער פון שטעטל ברעאַטע און אַלעמען איבערדערצײלט די גע-
שיכטע. און אומעטום האָט ער זיך באַגעגנט מיט אומגלויבן.

ער איז נאָך דעם אַ גאַנצע נאַכט קראַנק געווען.

צו מאַרגנס, אַרום אײַנס נאָך מיטאַג, האָט מאַריוס פּאַמעל,
דער אַרבעטער פון פעטער ברעטאַנס פּאַלואַרק, אָפּגעגעבן דעם
פּאַרטפעל און אַלץ וואָס איז אין אים געווען דעם פעטער היל-
ברעק פון מאַנעווייל.

דער דאזיקער ארבעטער האט טאקע אליין געפונען דעם
פארטפעל אויפן וועג. אבער אזוי ווי ער האט נישט געקענט לייענען,
האט ער אים אפגעטראגן אהיים צו זיין באלעבאס.
דאס גיס איז זיך גיך צעגאנגען. פעטער האשקארן האט
זיך אויך פון דעם דערוואסט. ער איז באלד ווידער אוועק מיט
זינע וויזטן איבער אלע אינווייניגער און אנגעהויבן ווידער דער-
צייילן זיין געשיכטע שוין צוזאמען מיט דער אויפלייונג. ער האט
טריזמפירט.

א גאנצן טאג האט ער גערעדט וועגן זיין פאסירונג. ער
האט זי דערציילט אויף דער גאס פאר פרעמדע דורכגייערס, אין
שענק פאר די טרינקערס, פארן אריינגאנג אין דער קירך דעם
נאענטסטן זונטיק. ער האט פארהאלטן אומבאקאנטע און זיי אלץ
דערציילט. איצט איז ער געווען רויק און דאך האט אים עפעס
געארט און ער האט אליין נישט געוואסט, וואס דאס איז. מענטשן
האבן אים אויסגעהערט מיט א מינע פון ווילן זיך. קיינער איז
נישט געווען איבערגעצייגט. אים האט זיך געדאכט, אז הינטער
זינע פלייצעס לאכט מען פון אים.

דעם צווייטן דינסטיק איז ער אוועק אויפן יארד
אין גאדערוויל מיטן איינציקן באגער צו דערציילן אלעמען זיין
פארפאל.

מאלאנדען איז געשטאנען אויף דער שוועל פון זיין טיר
און גענומען לאכן, זעענדיק אים פארבייגיין. פאר וואס?
ער האט פארהאלטן א פויער פון קריקעטא, אבער יענער
האט נישט געווארט ביזן סוף פון זיין דערציילונג, האט אים א
שטויס געטון אין בויך אריין און ווילעריש הויך א זאג געטון: „גיי
שוין, אלטער פוקס“. און ער האט זיך אויסגעדרייט און איז אוועק.
פעטער האשקארן איז געווארן אויפגערעגט און אלץ מער

און מער אומרויך. פאר וואָס רופט מען אים „אַלטער פוקס?"
ווען ער איז געזעסן אין זשורדענס שענק, האָט ער ווידער
גענומען דערציילן זײַן געשיכטע.

אַ פּערדהענדלעך פון מאַנוויליער האָט אויף אים אָנגעשריגן:
— שוויג, שוויג, אַלטער שווינדלער! איך קען עס שוין,
דיין שטריקל!

האַשקאַרן האָט געשטאַמלט:

— אָבער מען האָט דאָך געפונען זײַן פּאַרטאַפעל?

אָבער יענער האָט געענטפּערט:

— שוויג בעסער, פעטערשי! איינער האָט עס געפונען און
איינער האָט עס אָפּגעטראָגן. ס'ען קען קיין מאָל נישט וויסן דעם
אמת.

דער פויער איז געבליבן אָן לשון. איצט ערשט האָט ער
פאַרשטאַנען. מען האָט אים באַשולדיקט, אַז ער האָט אָפּגעשיקט
דעם פּאַרטפּעל דורך זײַן געהילף, דורך זײַן שותף.
ער האָט געוואָלט פּראָטעסטירן. אַלע אַרום טיש האָבן אָנגע-
געהויבן לאַכן.

ער האָט נישט געקאָנט ענדיקן זײַן מיטאָג און איז אַוועק,
באַגלייט פון געלעכטער און שפּאַסן.

ער איז אַוועק אַהיים אַ פאַרשעמטער און אויפּגערגטער,
און דער צאַרן האָט אים געשטיקט.

ער איז געווען שטערבלעך באַליידיקט פון וועגן דעם אומ-
גערעכטיקן פּאַרדאַכט.

האַט ער דעריבער גענומען אויף ס'נײַ צו דערציילן דאָס
גאַנצע איבעררעבעניש. מיט יעדן טאָג האָט ער לענגער אויסגע-
צויגן זײַן דערציילונג און צוגעגעבן יעדעס מאָל אַלץ נײַערע באַ-
וויזן, אַלץ ענערגישערע פּראָטעסטן, אַלץ פּייערלעכערע שבועות.

וועלכע ער פלעגט זיך אָנגרייטן אין די שעהן פון זײַן איינזאַם־
קײט, ווען זײַן גאַנץ וועזן איז געווען אויסשליסלעך פאַרנומען
מיט דער געשיכטע מיטן שטריקל. און וואָס מער זײַן פאַרטיי־
דיקונג איז געווען קאַמפּליצירטער און זײַנע באַווייזן פּינקטלעכערע,
אַלץ ווייניקער האָט מען אים געגלייבט.

— יאָ, ער האָט זיך זײַן גרונט צו לייקענען! — האָט מען
גערעדט הינטער זײַנע פּלייצעס.

ער האָט עס געפילט און אומזיסט זיך באַמיט עס צו באַ־
קעמפּן.

ער איז אויסגעגאַנגען פון טאָג צו טאָג.

מענטשן, וואָס האָבן געוואָלט זיך פאַרגינען אַ שפּאַס, האָבן
אים געבעטן צו דערציילן „די געשיכטע מיטן שטריקל“, אַזוי ווי
מען בעט אַ זעלנער צו דערציילן פּרטים פון זײַנע שלאַכטן, און
זיי האָבן זיך גלענצנד געוויילט.

אַבער זײַן שכל איז געווען צו פיל אָנגעשטרענגט, און ער
האַט גענומען שוואַכער ווערן.

אַרום סוף דעצעמבער האָט ער זיך געלייגט אין בעט אַרײַן.
אין די ערשטע טעג יאָנואַר איז ער געשטאַרבן און בשעת
דער גסיסה האָט ער גערעדט פון וועג און נאָך אַלץ אונטערגע־
האַלטן זײַן אומשוילד, זאַגנדיק:

— אַ קליין שטריקל!... אַ קליין שטריקל!... טיאי עס, טיאי
עס, הער בירגערמייסטער...

ד' צ'רונג

זי איז געווען אַ שיין רייצנדיק מיידל, וואָס איז געבוירן געוואָרן על פי טעות אין אַ פאַמיליע פון באַאַמטע. זי האָט נישט געהאַט קיין נדן, נישט קיין שום האַפּענונגען אויף אַ ירושה, קיין שום מיטלען צו ווערן באַקאַנט, פאַרשטאַנען, געליבט, אָדער צו קענען חתונה האָבן מיט אַ רייכן און אַנגעזעענעם מאַן. זי איז דעריבער אַינגעאַנגען אויף דעם שידוך מיט אַ נידעריקן באַאַמטן פון בילדונגס-מיניסטעריום.

זי האָט זיך געקליידט איינפאַך, זי האָט זיך נישט געקענט פּוּצן און איז דעריבער געווען אומגליקלעך, ווי אַ דעקלאַסירטע פּרוי. וואָרעם פּרויען האַלטן נישט פון יחוס און פון ראַסעס. זיי-ער שיינקייט, זייער חן און רייץ פאַרטרעט זיי יעדן יחוס. זייער אַינגעבוירענע פּיינקייט, זייער אינסטינקט פון עלעגאַנץ, זייער בייגעוודיקע גייסטריכקייט—דאָס איז זייער איינציקע מלוכה און דאָס מאַכט מיידלעך פון פּאַלק גלייך צו די גרעסטע דאַמעס. זי האָט געליטן אָן אויפהער, וואָרעם זי האָט געהאַלטן, אַז זי איז באַשאַפן געוואָרן פאַר אַלערליי דעליקאַטקייטן און לוקסוס. זי האָט געליטן מחמת דער אַרעמקייט פון איר ווינונג, די עלנטע ווענט, אַפּגענוצטע מעבל און מיאוסקייט פון די סחורות. אַלץ אַזעלכע זאַכן, וואָס זיי וואַלט אָן אַנדערע פון איר שטאַנד אַפילו נישט באַמערקט און זיכער נישט געפּייניקט זיך צוליב דעם. דער אַנבליק פון אַפּשוטער דינסט פון רייכע הויזער האָט אין איר דערוועקט געפילן פון פאַרדראַס און פאַרלירענע טרויען.

זי האָט געטרוימט וועגן שטילע קאַרידאַרן, וואָס זענען באַקלעפּט מיט אַריענטאַלישע טאַפּעטן, באַלויכטן מיט הויכע קאַנדעלאַברעס פון בראַנז, וועגן צוויי לאַקייען אין קורצע הויזן וואָס דרימלען אין באַקוועמע פּאַטעלן, אינגעשלעפּערט פון דער שווערער היץ פון די קאַלאַריפּערן. זי האָט געטרוימט וועגן גרוי-סע סאַלאַנען, אויסגעפּוזטע מיט פאַרציטישן זינד, וועגן איידעלע מעבל, אַרומגעשטעלט מיט טייערע קלייניקייטן און וועגן קליינע קאַקעטע סאַלאַנדלעך, שמעקעדיקע, באַשטימטע צו פאַרברענגען אין שמועסן נאָך פינף אַ זייער מיט די נאַענטסטע פּריינד, מענטשן באַרימטע און באַקאַנטע, וואָס אַלע פּרויען זוכן גערן זייער גע-זעלשאַפט.

ווען זי פלעגט זיך זעצן צום מיטאַג ביים קיילעכיקן טיש, וואָס איז געווען באַדעקט מיט אַ טישטעך, וואָס איז שוין דריי טעג נישט געווען געוואָשן; ווען זי פלעגט הערן איר מאַן אויס-רופן מיט אַנטציקונג ביים אַנבליק פון דער זוף: „אַ, אַ יויכנ-פלייש! קיין בעסערע זאַך דערפון איז גאַר אויף דער וועלט גישטאַז!“ – דעמאָלט פלעגט זי טרוימען וועגן פּינע מיטאַגן, גלאַנציקע זילבערנע געשיר, טעפּעכער אויף די ווענט מיט אַנ-טיקע בילדער און עקזאָטישע פייגל אין מיטן פון פאַנטאַסטישע וועלדער. זי האָט געטרוימט וועגן עלעגאַנטע סערוויזן אין ווונ-דערלעכע טעלערוס, וועגן שמועסן וואָס מען הערט זיי אויס מיטן שמייכל פון אַ ספינקס, עסנדיק בשעת מעשה דאָס ראַזע פלייש פון אַ פאַרעל אַדער אַ פליגל פון אַ זעלטענעם עוף.

זי האָט נישט פאַרמאַגט קיין טואַלעטן, נישט קיין צירונג, גאַר נישט, און זי האָט די זאַכן זייער ליב געהאַט. זי האָט גע-פילט, אַז זי איז צו דעם באַשאַפן, זי האָט געהאַט אַ גרויסן באַ-גער צו געפּעלן ווערן, צו זיין רייצנדיק און אינטערעסאַנט.

זי האָט געהאַט אַ ריכטע פּרעזידענט, אַ חברטע פון דער
שול, און זי האָט נישט געוואָלט גיין זיך זען מיט איר, אַזוי האָט
זי געליטן פון איר אויסזען. און גאַנצע טעג פלעגט זי וויינען פון
אומעט, פון פאַרדראַס, פון צער און פאַרצווייפּלונג.

און אַט איז איין מאָל געקומען איר מאַן אַ שטראַלנדיקער
פון פרייד און אין דער האַנט געהאַלטן אַ ברייטן קאַנווערט.
— זע, — האָט ער געזאָגט, — איך האָב עפעס פאַר דיר.
זי האָט גיך אויפגעריסן דעם קאַנווערט און אַרויסגענומען
אַ געדרוקט קאַרטל מיט אַזאַ אינהאַלט:

דער מיניסטער פון עפנטלעכער בילדונג און
די פרוי זשאַרזש ראַמפּאַנג בעטן דעם הער און די
פרוי לואיזעל אַנצוטון זיי דעם כבוד און קומען פאַר-
ברענגען אין בינין פון מיניסטעריום מאַנטיק דעם
18טן יאַנואַר.

דער מאַן איז געווען זיכער, אַז זי וועט זיין אַנטשיקט,
אַבער שטאַט דעם האָט זי מיט כּעס אַ וואָרף געטון די איינלאַ-
דונג אויפן טיש און אויסגעריפּן:

— וואָס, ווילסטו, זאָל איך מאַכן מיט דעם ?
— אַבער, מיין טייערע, איך האָב געמיינט אַז דו וועסט
זיין צופרידן. דו קומסט נישט אין ערגעץ און דאַס איז אַ גוטע
געלעגנהייט. מיך האָט עס געקאַסט פיל מי, ביז איך האָב עס באַ-
קומען. אַלע ווילן אַזאַ איינלאַדונג קריגן. און מען גיט עס נישט
צופיל פאַר די באַאַמטע. דו וועסט דאַרט זען אַלע הויכע פּער-
זענלעכקייטן.

זי האָט אים אַנגעקוקט אַן אויפגערעגטע און דערקלערט
מיט אוימגעדולד:

— וואָס, ווילסטו, זאָל איך אַנטון פּדי צו גיין אַהין ?

וועגן דעם האָט ער נישט געטראַכט. ער האָט געשטאַמלט:
— נו, דאָס קלייד, אין וועלכן דו ביסט געווען אין טעאַטער.
סיאיו נאָך, דאַכט זיך, גאַנץ גוט. לויט מיר —
ער איז אַנטשוויגן געוואָרן, פאַרשעמט, פאַרלירן, זעענדיק
ווי זיין ווייב וויינט. צוויי גרויסע טרערן האָבן פאַמעלעך זיך
אַראָפּגעקליקט פון די אויגן-ווינקלען צו די ליפן צו. ער האָט
קוים געקענט אַרויסרעדן:

— וואָס איז דיר? וואָס איז דיר?
זי האָט זיך געשטאַרקט און אַנגענומען זיך מיט כוח און
געענטפערט מיט אַ רויקער שטימ, אַפּווישנדיק זיך די פּיכטע
באַקן:

— גאַר נישט. איך האָב נאָר נישט קיין טואַלעט און דער-
פאַר קען איך נישט גיין אויף דעם באַל. גיב די איינלאָדונג אַוועק
דיינעם אַ קאַלעגע, וואָס זיין ווייב איז שענער אַנגעטון פון מיר.
ער איז געווען פאַרצווייפלט. ער האָט געענטפערט:
— וואַרט, מאַטילדע. וויפל קען קאַסטן אַ פאַסיקער טואַלעט,
וואָס וואַלט דיר געקאַנט צו נויץ קומען אויך ביי אַן אַנדערער
געלעגנהייט, עפעס זייער אַן איינפאַכער?

זי האָט עטלעכע מינוט געטראַכט, באַרעכנט און געקלערט
וועגן דער סומע, וואָס זי קען פאַרלייגן איר מאַן, אז ער זאָל איר
נישט דאַרפן גלייך אַפּזאַגן מיט אַ מינע פון אַ דערשראָקענעם
קליינעם באַאַמטן.

ענדלעך האָט זי, קווענקלענדיק זיך, אַפּגערופן:
— איך ווייס נישט גענוי, אָבער מיר דאַכט זיך, אז מיט
פיר הונדערט פראַנק קען איך אויסקומען.

ער איז אַ ביסל בלייך געוואָרן, וואָרעם ער האָט פּונקט אַזאָ
סומע אַפּגעשפּאַרט זיך אויף צו קויפן אַ ביקס צו קענען גיין דעם

נאָענטסטן זומער אויף יאָגד אין דער אומגעגנט פון פאָריו מיט
עטלעכע פריינד, וואָס גייען געוויינלעך יעדן זונטיק אַהין צו שיסן
פֿאַרעס. דאָך האָט ער געזאָגט :

— געמאַכט. איך גיב דיר פיר הונדערט פראַנק, אָבער באַמי
זיך צו מאַכן אַ שוין קלייד.

דער טאָג פון באַל האָט זיך דערנענטערט, און פרוי לואֶז
זעל איז געווען טרויעריק, אומרויק, דערשראָקן. איר טואַלעט איז
שוין געווען פֿאַרטיק. אין איינעם אָן אַוונט האָט זי דער מאַן גע-
פֿרעגט :

— וואָס פֿעלט דיר ? עפעס ביסטו אַזוי אומרויק די לעצטע
דריי טעג.

אין זי האָט געענטפֿערט :

— ס'מאַטערט מיך, וואָס איך האָב נישט קיין צירונג, צו
מאָל קיין איין שטיינדל נישט, גאָר נישט אַנצוטון אויף זיך. איך
וועל אויסזען מיאוסער פון אַלע. איך וואַלט שוין ליבער אין גאַנצן
נישט געגאַנגען אויף דעם באַל.

ער האָט איר געענטפֿערט :

— דו וועסט אַרויפטון לעבעדיקע בלומען. דאָס איז זייער
טאָדיש אין דעם סעזאָן. פֿאַר צען פראַנק קענסטו האָבן צוויי
אַדער דריי פֿראַכטפולע ראָזעס.

זי האָט זיך נישט געלאָזט איבערצייגן.

— ניין... ס'איז נישטאָ קיין דערנידעריקנדיקערע זאך, ווי
אויסזען אַרעם צווישן רייכע פרויען.

— אַך, דו נאַרעלע! — האָט דער מאַן אויסגערופֿן. — גי
צו דיין פֿריינדליך, די פרוי פֿאַרעסטיער, און בעט זי, זי זאָל דיר

אויסבאָרגן איר צירונג. דו ביסט דאָך מיט איר גוט באַפרינדעט.
זי וועט עס דיר זיכער טון.

זי האָט זיך שטאַרק דערפרייט:

— ריכטיק. ס'איז מיר גאָר פון קאָפּ אַרויס.

די פרוי פאַרעסטיער איז אַוועק צו איר שפּיגלשאַנק, זי האָט
אַרויסגענומען אַ גרויס שאַכטל, צוגעטראָגן עס, געעפנט און גע-
זאָגט צו פרוי לואזעל:

— קלויב דיר אויס, מיין ליבע.

זי האָט דערזען בראַנזאַלעטעס, אַ שנירל פּערל, אַ ווענעציאַנער
קרניצל פון גאָלד מיט שטיינדלעך, אַ ווינדערבאַרע אַרבעט. זי
האַט גיך אַנגעמאַסטן פאַרן שפּיגל די צירונגשטיקער, לאַנג באַ-
טראַכט, נישט געקאָנט זיך באַשליסן זיי איבערצולאָזן, אַפּצווגעבן.
זי האָט געהאַלטן אין איין פרעגן:

— דו האָסט נישט קיין אַנדערע?

— אַבער יאָ, זוך. איך ווייס נישט, וואָס דיר קען געפּעלן.
פּלוצלונג האָט זי אַנטדעקט אין אַ שאַכטל פון שוואַרצן
סאַטין אַ פּרעכטיקע ברייליאַנטענע קאַליע. איר האַרץ האָט גענו-
מען שטאַרקער קלאַפן. אירע הענט האָבן געציטערט. זי האָט עס
צוגעלייגט צום האַלדז, צו איר נישט אויסגעשניטן קלייד, און איז
געווען אַנטציקט פון זיך אליין.

דערנאָך האָט זי אַ צווייפלענדיקע, אַ פולע מיט שרעק

געפרעגט:

— קענסטו מיר דאָס באַרגן, מער נישט ווי דאָס?

— זיכער, ביטע זייער.

זי האָט זיך געוואַרפן אויף איר פּריינדינס האַלדז, אַרומ-
גענומען זי מיט גרויס דאַנקבאַרקייט און געלאָזט זיך לויפן אַהיים
מיט איר אוצר.

דער טאָג פון באַל איז געקומען. פרוי לואזעל האָט געהאַט דערפאַלג. זי איז געווען שענער פון אַלע, עלעגאַנט, באַחנט, שמייכלענדיק און פול מיט פרייד.

אַלע האָבן זי באַמערקט, געפרעגט אויף איר נאָמען, באַ מיט זיך צו ווערן איר פאַרגעשטעלט. אַלע הויכע באַאמטע האָבן געוואַלט מיט איר טאַנצן. אַפילו דער מיניסטער האָט זי באַמערקט.

זי האָט געטאַנצט אָן אויפהער, שיכור פון פאַרגעניגן, נישט טראַכטנדיק פון גאַר נישט, זיכער אין זיג פון איר שיינ־קייט, אין גלאַנץ פון איר דערפאַלג, אינגעהילט אין אַ מין וואַלקן פון גליק צוליב די אַלע אַנערקענונגען, צוליב דעם פולשטענדיקן זיג, וואָס איז אזוי ליב פאַר אַ פרוי.

אַרום פיר פאַר טאָג איז זי געפאַרן אַהיים. איר מאַן האָט פון זינט האַלבער נאַכט געדרימלט אין אַ קליינעם זאָל מיט נאָך דריי אַנדערע הערן, וואָס זייערע פרויען האָבן זיך אויך גוט גע־וויילט.

ער האָט געבראַכט איר מאַנטל און אים איר אַרויפגעוואַרפן אויף די אַקסלען. דאָס איז געווען אַ באַשיידענער מאַנטל, וואָס האָט מיט זיין אַרעמקייט שטאַרק אַפגעשלאָגן פון דעם עלעגאַנטן באַל־טואַלעט. זי האָט דאָס געפילט אין געוואַלט אַנטלויפן, פרי די אַנדערע פרויען, וואָס האָבן געטראָגן רייכע פוטערס, זאָלן זי נישט באַמערקן.

לואזעל האָט זיך בני איר געבעטן:

— ווארט דאָ אונטער אַ ביסל. דו וועסט זיך נאָך פאַרקילן אין דרויסן, כּיגיי רופן אַ דראַזשקע.

אַבער זי האָט אים נישט געהערט און איז גיך אַראַפגעלאָפן פון די טרעפּ. ווען זיי זענען געווען אויף דער גאַס, האָבן זיי

נישט געפונען קיין דראַזשקע און גענומען רופן פון חייטנס.
זיי זענען אַראָפּ ביז צו דער סענע און געציטערט פון
קעלט. ענדלעך האָבן זיי בנים ברעג געפונען אַ נאַכט־דראַזשקע,
פון די וואָס מען זעט אין פאַריז פאַרן נאַר ביי נאַכט, ווי זיי וואַלטן
זיך געשמט צו פאַרן ביי טאַג צוליב זייער העסלעכקייט.

זיי זענען צוגעפאַרן צו זייער טויער, אויף דער גאַס מאַר-
טיר, און זענען אומעטיקע אַרויף אין שטוב. פאַר איר איז אַלץ
געווען געענדיקט. און ער האָט געטראַכט, אַז ער מוז זיין צען אַ
זיגער אין מיניסטעריום.

זי האָט אויסגעטון דעם מאַנטל פאַרן שפיגל און נאָך איין
מאַל געוואַלט אַנקוקן איר שיינקייט. אָבער פּלוצלונג האָט זי גע-
געבן אַ הויכן געשריי. זי האָט נישט געהאַט אויף דעם האַלדז
די צירונג.

איר מאַן, האַלב שוין אויסגעטון, האָט געפרעגט:

— וואָס איז דיר?

זי האָט זיך האַסטיק אויסגעדייט צו אים, ווי משוגע:

— איך האָב... איך האָב נישט פרוי פאַרעסטיערס קאַליע.

ער איז אויפגעשפרונגען אַ דערשראַקענער:

— וואָס!... ווי אַזוי!... אַן אומגליק!

זיי האָבן ביידע געזוכט אין די פאַלדן פון קלייד, פון

מאַנטל, אין די קעשענעס, אומעטום. זיי האָבן נישט געפונען.

— דו ביסט זיכער, אַז דו האַסט זי געהאַט פאַרן פאַרלאָזן

דעם באַל? — האָט ער געפרעגט.

— יא, איך האָב זי מיט דער האַנט אַנגערירט אין קאַרידאָר

פון מיניסטעריום.

— אָבער אויב דו וואַלסט זי פאַרלוירן אין גאַס, וואַלטן

מיר דאָך געהערט זי אַראָפּפאַלן. אפשר לייגט זי אין דער
דראַזשקע?

— יאַ. דאָס איז מעגלעך. געדענקסטו דעם נומער?

— ניין. און דו האָסט באַמערקט?

— ניין.

זיי האָבן אַ ווײַל געשוויגן דערשלאָגענע. ענדלעך האָט לוי-
אַזעל גענומען זיך אָנטון.

— איך וויל — האָט ער געזאָגט — צוריקגיין דעם גאַנצן
וועג. וואָס מיר זענען געגאַנגען צו פּיס, אפשר וועל איך עס גע-
פינען.

און ער איז אַרויס. זי איז געבליבן זיצן אין איר נאַכט-
טואַלעט אָן כּוּח צו גיין זיך לייגן שלאָפּן. אַ דערשלאָגענע,
אָן ענערגיע, אָן געדאַנקען.

אַרום זיבן איז דער מאַן געקומען צוריק. ער האָט גאָר
נישט געפונען.

ער האָט זיך געווענדט אין פּאַליציי-קאַמיסאַריאַט, אין רע-
דאַקציעס צוגעזאַגט אַ באַלוינונג פאַר דעם געפינער, צו די פּאַ-
ריינען פון די דראַזשקע-אייגנטימער, אומעטום ווּוּהין די לייכטס-
טע האָפענונג האָט אים געפירט.

זי האָט געוואַרט אַ גאַנצן טאָג אין זעלבן צושטאַנד פון
דערשראָקנקייט, פון שרעקלעכן אומגליק.

לואזעל איז געקומען אין אָונט, אַ בלייכער, אַ צעבראַכע-
נער. ער האָט גאָר נישט אויפגעטון.

— מען דאַרף — האָט ער געזאָגט, — שרייבן צו דיין פריינד-
דין, אַז דו האָסט צעבראַכן דעם שלאָס פון דער קאַליע און דו
גיסט זי צו פאַרריכטן. דאָס וועט אונדז געבן צייט זיך אַרומצו-
קוקן.

זי האט אָנגעשריבן אונטער זיין דיקטאַט.
 צום סוף פון דער וואַך האָט ער יעדע האָפּענונג פאַרלוירן.
 אַ געעלטערטער אויף פינף יאָר האָט ער דערקלערט:
 – מען דאַרף טראַכטן וועגן אָפּקויפּן די צירונג.
 צו מאַרגנס האָבן זיי גענומען דאָס שאַכטל פון דער קאַליע
 און זענען אַוועק צו דעם גאַלדשמיד, וואָס זיין נאָמען איז געווען
 אינעווייניק אויסגעקריצט. ער האָט נאָכגעקוקט אין זיינע ביכער:
 – נישט איר, מאַדאַם, האָב די קאַליע פאַרקויפּט. מינס אין
 בלוז דאָס שאַכטל.
 האָבן זיי גענומען גיין פון גאַלדשמיד צו גאַלדשמיד, ביידע
 קראַנק פון עגמט-נפש און קלעמעניש.
 אין איין געשעפט אין פאַלע-ראַיאַל האָבן זיי געפונען אַ
 ברייאַנטענע קאַליע, וואָס איז זיי אויסגעקומען אין גאַנצן ענלעך
 צו דער, וואָס זיי האָבן געזוכט. זי האָט געקאָסט פּערציק טויזנט
 פראַנק, מען האָט זיי אַראָפּגעלאָזט אויף זעקס אין דרייסיק טויזנט.
 זיי האָבן געבעטן דעם יוועליר. ער זאָל ביז דריי טעג זי
 נישט פאַרקויפּן און זיי האָבן אויך אויסגערעדט, אַז אויב די
 ערשטע קאַליע וועט זיך געפינען, וועלן זיי זי קענען אָפּגעבן פאַר
 פיר און דרייסיק טויזנט מיטן באַדינג, אַז די פאַרלוירענע קאַליע
 וועט צוריקגעפונען ווערן פאַרן סוף פון פעברואַר.
 לואַזעל האָט פאַרמאָגט אַכצן טויזנט פראַנק אַ ירושה פון
 טאַטן. די רעשט האָבן זיי צוגעבאַרגט.
 ער האָט געבאַרגט צו טויזנט פראַנק ביי איינעם, פינף
 הונדערט ביי אַ צווייטן, הונדערט ביי אַ דריטן, זעכציק פראַנק
 ווידער ביי אַן אַנדערן. ער האָט געשריבן וועקסלען, נעמאַכט גע-
 שעפטן מיט פאַרשידענע מינים פראַצענטניקעס, פאַרשוילדיקט זיך
 איבער די כוחות. ער האָט איינגעשטעלט זיין גאַנץ וויטערדיק

לעבן, ריזיקירט זיין אונטערשריפט, נישט וויסנדיק צו מאַל, צי ער וועט קענען האַלטן זיין פאַרפליכטונג און איבערגעפילט מיט שרעקן וועגן דער צוקונפט, וועגן דער שוואַרצער נויט וואָס רוקט זיך אָן אויף אים, וועגן דער פּערספּעקטיוו פון אַלע פיזישע מאַטעריעלע און אַלע מאַראַלישע פּינען, איז ער געגאַנגען אָפּנעמען די נייע קאַליע און אַוועקגעלייגט אויפן טיש פון סוחר זעקס און דרייסיק טויזנט פּראַנק.

ווען פרוי לאַזעל האָט אָפּגעטראָגן די צירונג צו דער פרוי פאַרעסטער, האָט די לעצטע מיט אַ רויקער מינע געזאָגט:
— דו האָסט געמעגט מיר עס אָפּגעבן פּריער, ווייל איך האָב עס געדאַרפט האָבן.

זי האָט אָפּילו נישט אויפגעעפנט דאָס שאַכטל, וואָס פאַר דעם האָט זיך איר פּריינדין געשראַקן. ווען זי וואָלט באַמערקט די ענדערונג, וואָס וואָלט זי געווען טראַכטן? וואָס וואָלט זי געזאָגט? וואָלט זי נישט געווען זי האַלטן פאַר אַ גנבטע?

פרוי לאַזעל האָט דערקענט דאָס שרעקלעכע לעבן פון אַרעמע לייט. זי האָט אויף זיך גענומען דעם גורל און אים אויסגעטראָגן העלדיש. מען האָט געמוזט באַצאָלן דעם שרעקלעכן חוב. זי האָט געצאָלט. זי האָט אָפּגעזאָגט די דינסט, געטוישט די דירה, געדונגען ערגעץ אונטערן דאַך אַ בוידעמשיפּל, זי האָט אַליין באַזאָרגט די באַלעבאַטעשאַפט אין שטוב, געטון די עקלאַפּטסטע אַרבעטן אין קיך. זי האָט געוואָשן די טעלעריס, אָפּגעריבן די נעגל אויף די פעטע טעפּ און פענדלעך. זי האָט געוואָשן די ברודיקע וועש, העמדער און האַנטעכער און זיי אויפגעהאַנגען אויף שטריק. זי איז יעדן פּרימאַרגן אַראַפּ

אויף דער גאס אין ארויפגעברענגט וואסער, אָפּשטעלנדיק זיך
אויף יעדן שטאַק אָפּצוכאַפּן דעם אָטעם. אָנגעטון ווי אַ פּרוי פּון
פּאַלק, איז זי געגאַנגען צום פּרוכטנהענדלער, צום שפּיזקרעמער,
צום פּליישער, מיטן קיישל אויף דער האַנט, געדונגען זיך, גע-
שווירן זיך, געקעמפט פאַר יעדער פּרוטה פּון איר אַרעם געלטי-
מען האָט געמוזט יעדן חודש צאָלן וועקסלען, אויסשטעלן
נייע, געווינען צייט.

דער מאַן האָט געאַרבעט אין די אָונטן ביי די רעכענונג-
גען פּון אַ סוחר, און אין די נעכט האָט ער אָפט געמאַכט קאַפּ-
יעס צו פינג סו אַ זייט.

אַזאָ לעבן האָבן זיי געפירט צען יאָר.

פּרוי לואיזעל האָט איצט אויסגעזען אַלט. זי איז געוואָרן
אַ געזונטע שטאַרקע פּרוי, ווי אַלע אַרעמע באַלעבאַסטעס. שלעכט
פאַרפּוצט, אין אָפּגענוצטע קליידער, מיט רויטע הענט, האָט זי
גערעדט הויך און געוואָשן מיט אַ סך וואַסער די פּאַדלאָגעס. אַבער
טייל מאָל, ווען איר מאַן איז געווען אין ביוראַ, פלעגט זי זיך
צוועצן צום פענצטער און טרוימען וועגן יענעם אָונט פּון אַ מאָל,
אַ מאָל, וועגן יענעם באַל, ווען זי איז געווען אזוי שיין און האָט
געהאַט אַזאָ דערפּאַלג.

וואָס וואָלט געווען, ווען זי וואָלט נישט פאַרלוירן די קאַליע?
ווער ווייס? ווער ווייס? ווי אויסטערליש, ווי פאַרענדערלעך דאָס
לעבן איז! איין קלייניקייט קען אַ מענטשן ראַטעווען אַדער אומ-
ברענגען!

און איין מאָל אין אַ זונטיק איז זי אַוועק אין די עליוועשישע
פעלדער*, כדי זיך אַ ביסל אָפּצופּרישן און פאַרגעסן פּון די שטו-
*

(* באַרימט שפּאַצירערס אין פּאַריז.)

ביקע זאָרגן, פלוצלונג האָט זי באַמערקט אַ פרוי מיט אַ קינד.
 דאָס איז געווען פרוי פאַרעסטיער, נאָך אַלץ אַ יונגע, נאָך אַלץ
 אַ שיינע, נאָך אַלץ אַ רייצנדיקע.
 פרוי לואזעל איז געווען גערירט. זאָל זי צוגיין רעדן מיט
 איר ? – יאָ, זיכער. איצט, ווען זי האָט שוין אויסגעצאָלט, וועט
 זי אַלץ דערציילן. פאַר וואָס נישט ?
 זי איז צוגעגאַנגען נענטער.
 – גיט מאָרגן, זשאַן !
 יענע פרוי האָט זי נישט דערקענט. זי האָט זיך געוואונ-
 דערט, וואָס אזאָ אַרעמע פרוי רופט זי אָן מיטן נאָמען. זי האָט
 געשטאַמלט :
 – אָבער... פרוי... איך ווייס נישט... איר האָט אַ טעות.
 – ניין. איך בין מאַטידע לואזעל.
 די פּרטינדין האָט אַ געשריי געטון :
 – אַ, מיין אַרעמע מאַטידע, ווי דו האָסט זיך געענדערט !
 – יאָ, איך האָב איבערגעלעבט שווערע צייטן זינט מיר
 האָבן זיך ס'לעצטע מאָל געזען. אפילו נויט... און דאָס אַלץ צו-
 ליב דיר !...
 – צוליב מיר... ווי אזוי ?
 – דו דערמאָנסט זיך יענע ברייאַנטענע קאַליע, וואָס דו
 האָסט מיר געבאַרגט אויפן באָל אין מיניסטעריום ?
 – יאָ, איז וואָס ?
 – איז אָט, איך האָב זי אָנגעווירן.
 – וואָס הייסט ? דו האָסט זי מיר דאָך אָפּגעגעבן ?
 – איך האָב דיר אָפּגעגעבן אַן אַנדערע, אין גאַנצן אַן ענ-
 לעכע, און שוין צען יאָר ווי מיר צאָלן זי אויס. דו שטעלסט דיר
 געוויס פאַר, אַז ס'איז פאַר אונדז אַרעמע נישט לייכט געווען...

אַבער איצט איז שוין אַלץ געענדיקט און איך בין זייער צופרידן.
די פרוי פאַרעסטיער איז געבליבן שטיין.

— דו זאָגסט, אַז דו האָסט געקויפט אַ ברייליאַנטענע קאַליע
צו פאַרבײַטן מיניע ?

— יאָ. דו האָסט עס אפילו נישט באַמערקט ! זיי זענען
געווען זייער ענלעך.

און זי האָט געשמייכלט שטאַלץ און נאַװו.

די פרוי פאַרעסטיער איז געווען שטאַרק גערירט, זי האָט

זי אָנגענומען פאַר ביידע הענט און אויסגערופן :

— אַ, מיין אַרעמע מאַטילדע ! אַבער מיניע איז דאָך געווען

אַ פאַלשע. זי האָט געקאַסט סך־הכל פינף הונדערט פראַנק !...

71:79 '11X

פאריז איז געווען באלאגערט, אויסגעהוונגערט און האָט גע-
קרעכצט. אויף די דעכער האָט מען זעלטן געזען אַ שפּערל און אין
די קאנאלן האָבן אויסגעפעלט מינו. מען האָט געגעסן וואָס ס'האָט
זיך געמאַכט*).

מאַריסאַ אַ זייגערמאַכער פון פאך און אַ שטעפער ביי אַ
געלעגנהייט, האָט אין אַ לייכטיקן יאַנואַר-פרימאַרגן געשפאַצירט
איבער דעם בולוואַר, מיט די הענט אין די קעשענעס פון זיין
אוינפאַרב און מיט אַ ליידיקן בויך. ער האָט זיך פלוצלונג אָפגע-
שטעלט האַרט פאַר זינעם אַ גוטן פריינד. דאָס איז געווען
סאַוואַזש, זינע אַ באַקאַנטער פון ברעג טייך.

יעדן זונטיק, פאַרן קריג, פלעגט מאַריסאַ באַגינען זיך
אָועקלאָזן מיט אַ באַמבוס-שטעקעלע אין דער האַנט און אַ פלעכן
שאַכטל אויף דעם רוקן. ער פלעגט מיט דער באַן צופאַרן ביז
אַרזשאַנטעיר**), אַראַפגיין אין קאַלאַמב**), דערנאָך צו פוס צוגיין
ביזן אַ נדול מאַראַנט. ווי נאָר ער פלעגט צוקומען צו דעם אָרט
פון זינע טרוימען, פלעגט ער זיך זעצן כאַפן פיש. דאָס פלעגט
דייערן ביזן אָונט.

יעדן זונטיק פלעגט ער דאָרט טרעפן אַ נידעריקן, געפאַקטן

(*) די דערציילונג איז פון דער צייט פון דעם פרייסיש-פראַנצויזישן קריג אין

יאָר 1870.

(**) אַ שטעטלע ביי דער סענע, נישט ווייט פון פאריז.

און פריילעכן מאן, הער סאָוואַזש, אַ גאַלאַנטעריע-קרעמער פון דער גאַס נאַטראַם-דע-לאַרעט, אַ פּאַנאַטישן פּישפּאַנגער. איינער נעבן אנדערן פלעגן זיי פאַרברענגען אַ האַלבן מעת-לעת צוזאַמען, מיט די ווענטקעס אין דער האַנט און די פּיס אַראָפּגעהאַנגענע איבערן טייך. און זיי זענען גיך געוואָרן גוטע פּריינד.

גאַנצע טעג פלעגן זיי צו מאַך נישט אַרויסרעדן קיין וואַרט. טייל מאַך פלעגן זיי יאָ שמועסן. אַבער זיי האָבן זיך אויסגע-צייכנט פאַרשטאַנען אָן ווערטער, וואַרעם זיי האָבן געהאַט אַן ענלעכן געשמאַק און די זעלבע באַדערפענישן.

אין פּריילינג, אַרום צען אין דער פּרי, ווען די באַנטיטע זון פלעגט אויפהייבן איבערן וואַסער דעם לייכטן דאַמף און פאַר-שפּרייטן איבער די רוקנס פון ביידע פאַרברענטע פּישפּאַנגערס די מחיהדיקע וואַרעמקייט פון דער ניער צייט פון יאָר, פלעגט מאַריסאַ אָפּט זאָגן צו זיין שכן: „הם, סאַראַ מחיהדיקייט!“ און הער סאָוואַזש פלעגט ענטפערן: „נישטאָ קיין בעסערע זאַך אויף דער וועלט!“ און דאָס איז פאַר זיי געווען גענוג. אַז זיי זאָלן זיך פאַרשטיין און שעצן.

אין האַרבסט, אַרום סוף פון טאַג, ווען דער הימל מיט דער בלוטיק פאַרגייענדיקער זון פלעגט אָפּשלאָגן אויפן וואַסער גע-שטאַלטן פון פּורפּורענע וואַלקנס און פּורפּורן געמאַכט דעם גאַנצן טייך, צעפלאַמט דעם האַריוואַנט און אים געמאַכט פּיער-רויט אַרום די צוויי פּריינד און באַגילדט די אַזוי אויך רויטע ביימער וואָס האָבן געציטערט פאַרן אַנקומענדיקן ווינטער, פלעגט סאַ-וואַזש מיט אַ שמייכל אַנקוקן מאַריסאַן און אַרויסרעדן: „סאַראַ ספּעקטאַקל!“ און מאַריסאַ פלעגט אַ גערירטער ענטפערן, נישט אַראָפּגעמענדיק די אויגן פון זיין שווימער: „דאָס איז מער ווערט פון אַ בולוואַר, וואָס?“

ווי זיי האָבן זיך איצט באַגעגנט, האָבן זיי זיך ביידע די הענט געדריקט, ביידע גערירט פון דעם טרעפן זיך אין אַזעלכע אויסטערלישע באַדינגונגען. סאַוואַזש האָט אַרויסגעלאָזט אַ קרעכץ און געזאָגט: „יא, סאַראַ געשעענישן!“ און מאַריסאַ האָט אַ טרויעריקער אַפגעזיפצט: „סאַראַ וועטער! אונדזער ערשטער שיינער טאַג אין דעם יאַר!“

דער הימל איז ווירקלעך געווען אין גאַנצן בלוי און ליכט-

טיק.

זיי זענען געגאַנגען איינער נעבן אַנדערן פאַרטרוימט און פאַרטרויערט. מאַריסאַ האָט אַנגעהויבן צו רעדן: „און דער פישפאַנגן סאַראַ אַנגענעמע זיכרונות!“

סאַוואַזש האָט געפרעגט: „ווען וועלן מיר ווידער זיך אומ-“

קערן דערצו?“

זיי זענען אַרײַן אין אַ קליינעם קאַפע און צוזאַמען אויס-געטרונקען אַן אַבסינט. דערנאָך האָבן זיי זיך געלאָזט שפאַצירן איבער די טראַטוואַרן.

מיט אַ מאָל האָט זיך מאַריסאַ אַפגעשטעלט: „אַ צווייטע גרינע, האַ?“ סאַוואַזש איז אַינגעגאַנגען: „ווי איר ווילט!“ און זיי זענען אַרײַן אין אַן אַנדערן שענק.

ווען זיי זענען אַרויס, האָבן זיי זיך געפילט ווי באַטויבט, צערודערט, אַזוי ווי מענטשן וואָס האָבן נאָך גישט געגעסן אין האָבן אַ פּוֹלֶן בויך מיט אַלקאָהאָל. ס'איז געווען אַ מילד וועטער. אַ לייכט ווינטל האָט זיי געגלעט די פנימער.

סאַוואַזש, וואָס איז פון וואַרעמען וועטער נאָך מער שיכור געוואָרן, האָט זיך אַפגעשטעלט: „און אויב מיר וואָלטן אַהין גע-גאַנגען?“

— ווהיין דאָס ?

— אויפן פישפאנג, מיין איך.

— אָבער וווּ ?

— אויף אונדזער אינדזל טאקע. די פראנצויזישע פאר-
פאסטנס זענען פאר קאלאמב. איך קען דעם קאלאנעל דימולען.
מען וועט אונדז לייכט דורכלאזן.

מאָריסאָ האָט געציטערט פון באַגער : „געמאַכט. איך גיי!“
אין אַ שעה אַרום האָבן זיי ביידע מאַרשירט איבערן שאַסיי.
אין גיכן זענען זיי צוגעקומען צו דער וויללע, וואָס דער קאַלאָ-
נעל האָט פאַרנומען. ער האָט געשמייכלט, אויסהערנדיק זייער
פאַנטאַסטישע ביטע און מסכים געווען. זיי זענען ווידער אוועק
אין וועג, באַזאָרגט מיט אַ דורכלאַזשנין.

אין גיכן זענען זיי אַדורך די פאַרפאַסטנס, אַריבער דאָס
פאַרלאַזטע קאַלאָמב אין זיך געפונען בנים ראַנד פון קליינע ווייב-
גערטנער, וואָס האָבן זיך אַראָפּגעלאָזט צו דער סענע צו, ס'איז
געווען אַרום עקף אַ זייגער. פון אויבנאויף האָט זיך געדאַכט, אַז
דאָס שטעטל אַרזשאַנטעיל איז אויסגעשטאַרבן. די הויכקייטן פון
אַרזשעמאַן און סאַנואַ האָבן געהערשט איבער דער גאַנצער געגנט.
דער גרויסער פליין, וואָס האָט זיך געצויגן ביז נאַנטער, איז גע-
ווען אין גאַנצן פּוסט, מיט אירע נאַקעטע פּלוימענביימער און
גרויע פעלדער.

סאָוואַז האָט מיט אַ פינגער אָנגעוויזן אויף די הויכקייטן און
שטיף אַ זאַג געטון: „די פּרייסן זענען דאָרט אויבן!“ אין אַן אומ-
רויקייט האָט פאַראַלזירט ביידע פּריינד אין מיטן דעם וויסטן
לאַנד.

פּרייסן ! זיי האָבן די פּרייסן נאָך קיין מאָל נישט געזען,
אָבער זיי האָבן זיי געפילט, זינט חדשים, אַרום פאַריז, ווי זיי
רוינירן פּראַנקרעך, רויבנדיק, מאַרדנדיק, אויסהונגערנדיק, אומגע-

זענען און אלמעכטיקע. און א מין אַבערגלויבערשע שרעק האָט זיך באַהעפט צו דער שינאה, וואָס זיי האָבן געפילט צו דעם אימבאַקאַנטן און זיגערשן פּאַלק.

מאַריסאַ געפליסטערט: „הם, זאָלן מיר גיין זיך מיט זיי

טרעפן?”

סאַוואַזש האָט געענטפערט מיט יענעם פאַריזער הומאַר, וואָס פאַרלירט זיך נישט אפילו בײַ די שווערסטע געלעגנהייטן: „מיר וועלן זיי פאַרלייגן אַ געפרעגלטן פיש“.

פונדעסטוועגן האָבן זיי נישט געוואָגט זיך אַרײַנצולאָזן אין דאַרף, באַאומרויקט פון דער שטילקייט אין דער אומגעגנט.

ענדלעך האָט סאַוואַזש זיך באַשלאָסן: „לאַמיר גיין, אַבער פאַרזיכטיק!“ און זיי האָבן זיך אַראָפּגעלאָזט אין אַ ווינגאַרטן, געבויגן אין צווייען, קריכנדיק אויף אַלע פיר, אויסנוצנדיק אַלע קוסטעס פרי זיך צו פאַרדעקן, מיט אומרויקע בליקן, מיט אַנגע-שטרענגטע אויערן.

אַ שטיק נאַקעטע ערד האָט מען נאָך געמוזט אַדורכגיין ביזן ברעג פון טײַך. זיי האָבן גענומען לויפן. און ווי נאָר זיי האָבן דעם ברעג דערגרייכט, האָבן זיי זיך באַהאַלטן צווישן די טרוקענע טײַכגעוויקסן.

מאַריסאַ האָט צוגעלייגט דאָס אויער צו דער ערד צו הערן, צי סײַ גייט נישט עמעצער אין דער נאָענט. ער האָט גאָר נישט געהערט. זיי זענען געווען אין גאַנצן אַליין.

זיי האָבן זיך באַרויקט אין גענומען צום פישפאַנג. דער אינדול מאַראַנט פון אַנטקעגן האָט זיי פאַרשטעלט פון אַנדערן ברעג. דאָס קליינע הייזל פון רעסטאָראַן איז געווען פאַר-שלאָסן, האָט אויסגעווען צו זײַן פאַרלאָזט פון זינט יאָרן.

סאַוואַזש האָט געכאַפט דעם ערשטן פיש, מאַריסאַ דעם

צווייטן, און אלע וויילע האָבן זיי אַרויסגעשליעפט די ווענטקעס מיט אַ ציטערנדיק זיכערן פישל אין עק פון שטריק. ס'איז גע-
ווען אַ ווונדערלעכער פישפאָנג.

די געכאַפטע פיש האָבן זיי באַהאַלטן אין אַ געשטריקטן זעקל מיט געדיכטע קנופן. די פיש האָבן זיך געוואָרפן בני זייערע פיס און אַ פריידיקע הנאה האָט זיי אַדורכגעדרונגען, אַ פרייד וואָס נעמט אַ מענטשן אַדורך, ווען ער געפינט צוריק אַ סאַרגע-גיגן, וואָס ער האָט שוין אַ לאַנגע צייט נישט געהאַט.

די ליכטיקע זון האָט זיי געוואַרעמט די רוקנס, זיי האָבן גאַר נישט געהערט, זיי האָבן פון גאַר נישט געטראַכט, זיי האָבן פאַרגעסן די גאַנצע וועלט אַרום זיך, זיי האָבן געכאַפט פיש.

אַבער פּלוצלונג האָט אַ טויבער קלאַנג, וואָס האָט אויס-געזען צו קומען ווי פון אונטער דער ערד, געמאַכט ציטערן דעם באַדן, אַ האַרמאַט האָט אַנגעהויבן צו שיסן.

מאַריסאַ האָט אויסגעדרייט דעם קאַפּ און ער האָט באַ-מערקט אויף דעם אַנדערן ברעג, אויף דעם בערגל מאַן-וואַלעריען אַ ווייט רויכל, אַ נעפל וואָס האָט נאָר וואָס אויסגעשאַסן.

און באַלד נאָך דעם איז אַ צווייטער שאַס מיט רויך געקו-מען פון שפיץ פון דער באַפעסטיקטער הויכקייט, און אין עט-לעכע מינוטן אַרום האָט זיך דערהערט אַ נייע דעטאָנאַציע.

דערנאָך זענען געקומען נאָך אַנדערע און דורך אַנאַנד האָט דער באַרג געאַטעמט מיט טויט, אַרויסגעשטויסן מילכיגע רויכ-לעך, וואָס האָבן זיך פאַמעלעך געהויבן צום רויקן הימל און פאַרוואַנדלט זיך אין אַ קליינעם וואַלקן.

סאַוואַזש האָט געהויבן מיט די אַקסלען, „אַט הייבן זיי אַן“ האָט ער געזאָגט.

מאַריסאַ, וואָס האָט מיט-שרעק נאַכגעקוקט, ווי די פעדער,

פון זײַן שווימער פאַרזינקט אַלץ טיפער און טיפער, איז פּלוצלונג געוואָרן פּול מיט צאָרן פון אַ רויקן מענטשן קעגן יענע ווילדע, וואָס שלאָגן זיך אַזוי און ער האָט געברומט: „מען דאַרף זײַן אידיאָטן אַזוי זיך צו דערהרגענען!“

סאַוואַזש האָט געענטפערט: „זיי זענען ערגער פון חיות“.

און דער מאַן-וואַלעריען האָט געדונערט אָן אויפהער, צע-שטערנדיק מיט יעדער קויל פראַנצויזישע היזער, צעברעכנדיק לעבנס, פאַרניכטנדיק עקזיסטענצן, מאַכנדיק אַ סוף צו אַ סך טרוי-מען, צו אַ סך דערוואַרטע פריידן, צו אַ סך געהאַפטע גליקן.

— אַזאַ איז דאָס לעבן! — האָט דערקלערט סאַוואַזש.

— זאָגט בעסער, אַז אַזאַ איז דער טויט! — האָט מאַריסאַ געזאָגט מיט אַ שמייכל.

אַבער זיי האָבן אַ ציטער געטון דערשראָקענע, פילנדיק אַז מען גייט הינטער זיי, זיי האָבן זיך אויסגעדרייט און דערזען שטיין הינטער זייערע פלייצעס פיר גרויסע מענער באַוואַפנטע און באַבערדעטע, אָנגעטון ווי דינער אין ליבעריעס און פלאַכע קאַסקעס, מיט אויסגעשטרעקטע ביקסן צו זיי.

ביידע ווענטקעס זענען אַרויסגעפאַלן פון זייערע הענט און גענומען זינקען אין טיך.

אין עטלעכע מינוט זענען זיי געוואָרן אַרעסטירט, אַרײַנגעזעצט אין אַ שיפּל און אַפּגעפירט אויפן אינזל.

הינטערן היזל, וואָס זיי האָבן געהאַלטן פאַר פאַרלאָזן, האָבן זיי באַמערקט אַ צוואַנציק דײַטשע זעלנער.

אַ מין האַריקער ריז, וואָס איז געזעסן רײַטנדיק אויף אַ שטױל און גערייכערט אַ גרויסע פאַרצעליינע ליילקע, האָט זיי

געפרעגט אין אן אויסגעצייכנטן פראנצויזיש : „אלזא, מינע הערן,
האָט איר געהאַט אַ גוטן פישפּאַנג ?“

דאָ האָט אַ זעלנער אַוועקגעלייגט צו דעם אָפיצירס פּיס
דעם פּולן זעקל מיט פּיש, וועלכן ער האָט נישט פּאַרגעסן מיט
צונעמען. דער פּרייס האָט געשמייכלט.

— עך, עך ! איך זע, אַז ס'איז נישט שלעכט געגאַנגען.
אַבער ס'גייט דאָ אין עפעס אַנדערש. הערט מיך אויס און שרעקט
זיך נישט. לויט מיר זענט איר שפּיאַנגען, וואָס מען האָט אַהער
געשיקט מיר נאַכצושפּיאַנירן. איך נעם און צעשיס אַיך. איר
האַט זיך נעמאַכט כאַפּן פּיש פּלומרשט, כּדי בעסער צו פּאַרדעקן
איינערע פּלענער. איר זענט אַרײַנגעפּאַלן אין מינע הענט. —
ערגער פּאַר אַיך. אַזאַ איז דער קריג. אַבער אַזוי ווי איר זענט
אדורך די פּאַרפּאַסטנס, האָט איר געוויס דעם פּאַראַל אויף דורכ-
צוגיין. גיט מיר דעם פּאַראַל און איך לאָז אַיך אָפּ.

ביידע פּריינד, בלאַסע, ציטערנדיק ליכט נערוועיש, זענען
געשטאַנגען נעבן אַנאַנד און געשוויגן.

דער אָפיציר האָט ווידער גערעדט :

— קיינער וועט עס זיך קיין מאָל נישט דערוויסן. איר וועט
זיך רויק צוריקגיין. דער סוד וועט פּאַרשווינדן צוזאַמען מיט
אַיך. אויב איר וועט אָפּוואַגן, וועט איר באַלד ווערן דערשאַסן.
קלייבט אויס !

זיי זענען געבליבן אומבאַוועגלעך און נישט געעפּנט דאָס
מױל.

דער פּרייס האָט רויק ווייטער גערעדט, אויסציענדיק די
האַנט צום טײַך :

— גיט אַ טראַכט, אַז אין וועלכע פּינף מינוט וועט איר

ליגן אויפן גרונט פון דעם וואסער. אין פינף מינוט! איר האָט
דאָך עלטערן?

דער מאָן-וואַלעריען האָט כסדר געדונערט.
ביידע פישערס זענען געבליבן שטיין און געשוויגן. דער
דייטש האָט געגעבן עטלעכע באַפעלן אין זיין שפראַך. דערנאָך
האָט ער אָפגערוקט זיין שטול פדי נישט צו זיין צו נאָענט צו
די געפאַנגענע. צוועלף מאָן האָבן זיך אויסגעשטעלט מיט די
ביקסן ביי די פיס. צוואַנציק טריט ווייט.
דער אָפיציר האָט ווידער געזאָגט:
— איך גיב אייך איין מינוט. קיין צוויי סעקונדעס נישט
מער.

דערנאָך האָט ער מיט אַ טומל זיך אויפגעשטעלט, איז צו-
געגאַנגען צו די פראַנצויזן, אָנגענומען מאַריסאָן פארן אַרעם, אָפ-
געשלעפט אים אַ ביסל וויטער און שטיל געזאָגט:
— גיכער, דער פאַראַל? אייער חבר וועט זיך נישט דער-
וויסן, איך וועל זיך מאַכן, ווי כיוואַלט חרטה געקריגן.
מאַריסאָ האָט נישט געענטפערט קיין וואָרט.
דער פרייט האָט אָפגערופן אין אַ זייט סאַוואַזשן און אים
געמאַכט דעם זעלבן פאַרשלאָג.

סאַוואַזש האָט גאָר נישט געענטפערט.
אין ווידער זענען זיי געשטאַנען נעבן אַנאַנדער.
דער אָפיציר האָט אַרויסגעגעבן באַפעלן. די זעלנער האָבן
אויפגעהויבן די ביקסן.

דאָ איז מאַריסאָס בליק צופעליק געפאלן אויף דעם זעקל
מיט די געכאַפטע פיש, וואָס איז געלעגן אויפן גראַז עטלעכע
טריט פון אים.

אַ שטראַל פון דער זון האָט באַלויכטן די קופע פיש, וואָס

האַבן זיך נאָך געוואָרפן. און אַ שוואַכקייט איז אים באַפאַלן. טראַץ
זינע באַמיונגען האַבן זיך זינע אויגן אָננעפילט מיט טרערן. ער
האַט געפליסטערט :

— אַדיע, הער סאַוואַזש !

סאַוואַזש האַט געענטפערט :

— אַדיע, הער מאַריסאַ !

זיי האַבן זיך געדריקט די הענט און געטרייסלט זיך פון
קאַפּ ביז די פיס אין אַ ציטערניש, וואָס זיי האַבן נישט געקענט
גובר זיין.

דער אָפיציר האַט אויסגעשריגן : „פּייער !“

די צוועלף שאַסן האַבן אָפּגעקלונגען ווי איינער.

סאַוואַזש איז אַוועקגעפאַלן אויפן פנים. מאַריסאַ, אַ גרעסע-

רער פון אים, האַט זיך אַ וואַקל געטון, געדרייט זיך און אומגע-

פאַלן קווער איבער זיין פריינד, מיטן פנים צום הימל...

אינהאלט:

3	זייט	מאָפּאָסאָנען
5	"	דאָס שטריקל
19	"	די צירונג
35	"	צוויי פריינד

